

WSPARCIE DZIECI WIELOJĘZYCZNYCH W EDUKACJI

– AKTY PRAWNE

Konferencja „Dzieci wielojęzyczne i wielokulturowe w systemie oświaty
– rozwiązania systemowe i lokalne”
Góra Kalwaria, 5 lutego 2015 r.

joanna.iwaszkiewicz@men.gov.pl

Wszelkim działaniom na rzecz dziecka powinna towarzyszyć świadomość, że dziecko to nie jest „miniczłowiek z miniprawami”. Ma ono, jak to zostało szczegółowo opisane w Konwencji o prawach dziecka, prawo do poszanowania własnej godności oraz harmonijnego rozwoju w środowisku wolnym od przemocy, a jego dobro powinno być stawiane na pierwszym miejscu we wszystkich działaniach osób dorosłych.

„One są wśród nas”, ORE, 2013 r.

Polskie prawo zapewnia dzieciom emigrantów i reemigrantów korzystanie z edukacji na zasadach uwzględniających ich potrzeby rozwojowe i edukacyjne, z poszanowaniem ich kultury, języka, obyczajów.

Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty

(Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.)

Art. 94a

Rozporządzenie

Ministra Edukacji Narodowej
z dnia 2 stycznia 2015 r.

w sprawie

warunków i trybu przyjmowania do publicznych przedszkoli, szkół i placówek osób niebędących obywatelami polskimi oraz obywateli polskich, którzy pobierali naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw, a także organizacji dodatkowej nauki języka polskiego, dodatkowych zajęć wyrównawczych oraz nauki języka i kultury kraju pochodzenia

Art. 94a. 1. **Osoby niebędące obywatelami polskimi** korzystają z nauki i opieki w publicznych przedszkolach, a podlegające **obowiązkowi szkolnemu** korzystają z nauki i opieki w publicznych szkołach podstawowych, gimnazjach, publicznych szkołach artystycznych oraz w placówkach, w tym placówkach artystycznych, **na warunkach dotyczących obywateli polskich.**

1a. Osoby niebędące obywatelami polskimi, podlegające **obowiązkowi nauki**, korzystają z nauki i opieki w publicznych szkołach ponadgimnazjalnych na warunkach dotyczących obywateli polskich **do ukończenia 18 lat** lub ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej.

Dzieciom cudzoziemcom przysługuje prawo do korzystania z publicznego systemu edukacji, na wszystkich szczeblach kształcenia szkolnego, na zasadach przysługujących obywatelom polskim.

Obejmuje ono także **pomoc o charakterze materialnym**, do jakiej mają prawo uczniowie, czyli do ubiegania się o różne rodzaje stypendiów – zarówno natury socjalnej, jak i motywacyjnej, za dobre wyniki w nauce.

2. Na warunkach dotyczących obywateli polskich z nauki w **publicznych szkołach dla dorosłych**, publicznych szkołach policealnych, publicznych szkołach artystycznych, publicznych placówkach, publicznych zakładach kształcenia nauczycieli i publicznych kolegiach pracowników służb społecznych oraz z kształcenia ustawicznego w formie kwalifikacyjnych kursów zawodowych korzystają:

- 1) obywatele państw członkowskich Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej, a także członkowie ich rodzin posiadający prawo pobytu lub prawo stałego pobytu;
- 2) osoby pochodzenia polskiego w rozumieniu przepisów o repatriacji;
- 3) osoby, którym udzielono zezwolenia na pobyt stały na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

- 4) osoby posiadające ważną Kartę Polaka;
- 5) osoby, dla których uprawnienie takie wynika z umów międzynarodowych;
- 6) osoby, którym nadano status uchodźcy oraz członkowie ich rodzin;
- 7) osoby posiadające zgodę na pobyt tolerowany;
- 7a) osoby, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych, oraz członkowie ich rodzin;
- 8) osoby, którym udzielono ochrony uzupełniającej oraz członkowie ich rodzin;
- 9) osoby korzystające z ochrony czasowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 10) osoby, którym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej udzielono zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej;
- 11) osoby, którym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej udzielono zezwolenia na pobyt czasowy w związku z okolicznością, o której mowa w art. 127, art. 159 ust. 1, art. 176 lub art. 186 ust. 1 pkt 3 lub 4 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. poz. 1650);
- 12) członkowie rodzin osób ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy;
- 13) osoby, które posiadają kartę pobytu z adnotacją „dostęp do rynku pracy”, wizę Schengen lub wizę krajową wydaną w celu wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

3. Osoby niebędące obywatelami polskimi **niewymienione w ust. 2** mogą korzystać z nauki w publicznych szkołach dla dorosłych, publicznych szkołach policealnych, publicznych szkołach artystycznych, publicznych placówkach, publicznych zakładach kształcenia nauczycieli i publicznych kolegiach pracowników służb społecznych oraz z kształcenia ustawicznego w formie kwalifikacyjnych kursów zawodowych:

- 1) jako stypendyści otrzymujący **stypendium przyznane przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania**;
- 2) jako stypendyści otrzymujący **stypendium przyznane przez organ prowadzący szkołę**, zakład kształcenia nauczycieli lub placówkę, przez dyrektora szkoły, zakładu kształcenia nauczycieli lub placówki;
- 3) na warunkach **odpłatności**.

Od 1 maja 2014 r. -

3a. **Wysokość odpłatności** za korzystanie z nauki w publicznych szkołach, placówkach, zakładach kształcenia nauczycieli, kolegiach pracowników służb społecznych oraz za kształcenie ustawiczne w formie kwalifikacyjnych kursów zawodowych, o której mowa w ust. 3 pkt 3, oraz sposób wnoszenia opłat **ustala organ prowadzący**, uwzględniając przewidywane koszty kształcenia lub koszty udzielanych świadczeń oraz możliwość całkowitego lub częściowego **zwolnienia z tej odpłatności**.

4. Osoby niebędące obywatelami polskimi, podlegające obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki, które **nie znają języka polskiego** albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki, mają prawo do **dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego**. Dodatkową naukę języka polskiego dla tych osób organizuje **organ prowadzący szkołę**.

4b. Uprawnienie, o którym mowa w ust. 4, przysługuje także osobom będącym **obywatelami polskimi**, podlegającym obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki, które nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki; osoby te korzystają z uprawnienia, o którym mowa w ust. 4, **nie dłużej niż przez okres 12 miesięcy**.

4c. Osoby, o których mowa w ust. 4 i 4b, mogą korzystać z **dodatkowych zajęć wyrównawczych** w zakresie przedmiotów nauczania organizowanych przez organ prowadzący szkołę, nie dłużej jednak niż przez okres 12 miesięcy.

4a. Osoby, o których mowa w ust. 4, mają **prawo do pomocy udzielanej przez osobę władającą językiem kraju pochodzenia**, zatrudnioną w charakterze pomocy nauczyciela przez dyrektora szkoły. Pomocy tej udziela się nie dłużej niż przez okres 12 miesięcy.

5. Dla osób niebędących obywatelami polskimi, podlegających obowiązkowi szkolnemu, **placówka dyplomatyczna** lub konsularna kraju ich pochodzenia działająca w Polsce albo **stowarzyszenie kulturalno-oświatowe** danej narodowości mogą organizować w szkole, w porozumieniu z dyrektorem szkoły i za zgodą organu prowadzącego, **naukę języka i kultury kraju pochodzenia**. Szkoła udostępnia nieodpłatnie pomieszczenia i pomoce dydaktyczne.

6. Minister właściwy do spraw **oświaty** i wychowania w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw **kultury** i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze **rozporządzenia**:

- Obowiązuje od **10 stycznia 2015 r.**
- Poprzedzone rozporządzeniem z **10 kwietnia 2010 r.** (Dz. U. Nr 57, poz. 361), utraciło moc dnia 2 stycznia 2015 r.
- Rozszerzenie o **uczniów polskich powracających z zagranicy** (faktycznej zbieżność sytuacji osób przybywających do polskiego systemu oświaty z zagranicy - niezależnie od posiadanego obywatelstwa)
- **Brak** regulacji dot. ustalania **odpłatności** za naukę (przeniesione na organ prowadzący)
- Kwestie przyjmowania do szkół – **ustawa „rekrutacyjna”** z 6.12.2013 r.

1) warunki i tryb **przyjmowania do publicznych przedszkoli, szkół**, w tym szkół artystycznych, zakładów kształcenia nauczycieli, placówek oraz na kształcenie ustawiczne w formie kwalifikacyjnych kursów zawodowych **osób niebędących obywatelami polskimi oraz obywateli polskich**, którzy pobierali naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw, a także **rodzaje dokumentów** potwierdzających poziom wykształcenia i stan zdrowia tych osób oraz sposób kwalifikowania do odpowiedniej klasy lub na odpowiedni semestr, uwzględniając **brak znajomości języka polskiego** przez kandydata lub **brak możliwości przedłożenia przez kandydata dokumentów** stwierdzających ukończenie za granicą szkoły lub kolejnego etapu edukacji;

2) sposób organizacji:

- **dotychczasowej nauki języka polskiego**
(min. 2 godz./tyg.)
- **dotychczasowych zajęć wyrównawczych**
w zakresie przedmiotów nauczania (1 godz./tyg.)

(polski + zajęcia wyrównawcze – max. 5 godz./tyg.)
- **nauki języka i kultury kraju pochodzenia**
(max. 5 godz./tyg., min. liczba osób – 7)

3) **wysokość stypendium** dla uczniów-cudzoziemców otrzymujących stypendium przyznane przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz przypadki, w których stypendium może być **obniżone lub zawieszona**.

Rozporządzenie PRZYJMOWANIE DO SZKÓŁ

- uwzględnia **indywidualną sytuację** osób przybywających z zagranicy oraz różnice programowe i sposób dokumentowanie przebiegu nauczania obowiązujący w różnych systemach edukacyjnych
- w możliwie najbardziej **elastyczny sposób określa różne rodzaje dokumentów** potwierdzających poziom wykształcenia tych osób, zależnie od możliwości ich przedstawienia (odmienne od rodzajów dokumentów wymaganych przy przyjmowaniu zgodnie z rozdziałem 2a uso) – świadectwa, zaświadczenia, pisemne oświadczenia dotyczące sumy lat nauki szkolnej, rozmowa kwalifikacyjna

PRZEDSZKOLE

Dzieci przybywające z zagranicy są przyjmowane do przedszkoli **na warunkach i w trybie postępowania rekrutacyjnego dotyczącego obywateli polskich.**

O przyjęciu dziecka w trakcie roku szkolnego decyduje dyrektor przedszkola.

SZKOŁY PODSTAWOWE i GIMNAZJA (obwód)

Uczniowie przybywający z zagranicy są przyjmowani i kwalifikowani do odpowiedniej klasy oraz przyjmowani do szkół podstawowych i gimnazjów obwodowych właściwych dla ich miejsca zamieszkania **z urzędu**.

Oznacza to, że **wszyscy uczniowie do 18 roku życia** zamieszkali na terytorium RP – bez względu na obywatelstwo - będą przyjęci do publicznej szkoły podstawowej i gimnazjalnej.

Do szkół:

- **pozaobwodowych podstawowych**
- **pozaobwodowych gimnazjalnych,**
- **ponadgimnazjalnych,**
- **sportowych,**
- **artystycznych,**

uczniowie będą kwalifikowani do odpowiedniej klasy oraz przyjmowani do szkół **na wolne miejsca**, po spełnieniu **warunków** określonych w rozporządzeniu dla poszczególnych typów szkół, tj. posiadania zaświadczenia lekarskiego, pisemnej zgody rodziców, wyników: prób sprawności fizycznej, sprawdzianu predyspozycji językowych, kompetencji językowych, uzdolnień kierunkowych, badania przydatności, egzaminu wstępnego lub kwalifikacyjnego.

W rozporządzeniu określono również **kompetencje dyrektora szkoły** w zakresie organizowania w danej szkole procesu przyjmowania uczniów powracających z zagranicy, warunki przeprowadzania rozmowy kwalifikacyjnej oraz **procedurę odwoławczą** w przypadku odmowy przyjęcia ucznia przybywającego z zagranicy do szkoły podstawowej pozaobwodowej, gimnazjum pozaobwodowego, szkół ponadgimnazjalnych, szkół artystycznych.

Ułatwienia dla uczniów niebędących obywatelami polskimi, którzy przystępują do egzaminów zewnętrznych w roku szkolnym 2014/2015

Sprawdzian i egzamin gimnazjalny

Komunikat Dyrektora Centralnej Komisji egzaminacyjnej z dnia 29 sierpnia 2014 r.

Uczniowie (słuchacze), którzy w roku szkolnym 2014/2015 są objęci pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole **ze względu na trudności adaptacyjne związane z wcześniejszym kształceniem za granicą, zaburzenia komunikacji językowej lub ze względu na sytuację kryzysową lub traumatyczną, mogą przystąpić do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w warunkach dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych**, na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej wydanej zgodnie z trybem określonym w § 37 ust. 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz.U. Nr 83, poz. 562, ze zm.).

Egzamin maturalny

Komunikat Dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z dnia 29 sierpnia 2014 r.

Absolwenci, którzy w roku szkolnym 2014/2015 byli objęci pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole ze względu **na trudności adaptacyjne związane z wcześniejszym kształceniem za granicą, zaburzenia komunikacji językowej lub ze względu na sytuację kryzysową lub traumatyczną, mogą przystąpić do egzaminu w warunkach dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych**, na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej wydanej zgodnie z trybem określonym w § 59 ust. 4 i 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów, słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz.U. Nr 83, poz. 562, ze zm.)

KONKURS OFERT NA REALIZACJĘ ZADANIA PUBLICZNEGO

Wsparcie inicjatyw edukacyjnych na rzecz uchodźców, mniejszości narodowych/etnicznych mieszkających w Polsce, służących nauczaniu języka polskiego lub kultywowaniu języka, tradycji i kultury mniejszości narodowych/etnicznych

Cele:

- intensywna nauka języka polskiego oraz integracja pomiędzy dziećmi uchodźczymi oraz dziećmi polskimi,
- ograniczenie zjawisk przemocy i patologii,
- rozwój współpracy z rodzicami dzieci uchodźców (przygotowanie do relacji szkoła - rodzic),
- zapewnienie różnorodnych form i metod wsparcia indywidualnego i środowiskowego na rzecz adaptacji szkolnej dzieci uchodźców.

www.men.gov.pl

www.bip.men.gov.pl